

แนวทางการขับเคลื่อนนโยบายประเทศไทย ๔.๐ ในธุรกิจท่องเที่ยว เพื่อประเทศไทย มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน

The Way to Build Stability Prosperity and Sustainability for Driving
Thailand's 4.0 Policies in Tourism Business

บทความวิจัย

วันที่รับบทความ: ๓๐ พ.ค.๖๒
วันที่แก้ไขบทความ: ๒ ก.ค.๖๒
วันที่ตอบรับบทความ: ๘ ก.ค.๖๒

หลักสูตรจิตวิทยาความมั่นคง รุ่นที่ ๑๑๘*
สถาบันจิตวิทยาความมั่นคง สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเสนอแนวทางการขับเคลื่อนนโยบายประเทศไทย ๔.๐ เพื่อนำไปสู่ประเทศไทย
มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ในธุรกิจท่องเที่ยว การวิจัยนี้เป็นการวิจัยคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสัมภาษณ์กลุ่ม
เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสัมภาษณ์ที่ผ่านการตรวจเนื้อหา (IOC) จากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน ๕ ท่าน ผู้ให้ข้อมูลหลักคือ
ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวทั้ง ๖ ด้าน ประกอบด้วย ๑) การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
๒) การท่องเที่ยวเชิงเกษตรจังหวัดระยองและจันทบุรี ๓) การท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติและนันทนาการ ในชุมชน
หนองปลาไหล ตำบลหนองปลาไหล จังหวัดชลบุรี ๔) การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในพื้นที่บางกะเจ้า จังหวัดสมุทรปราการ
ตำบลบางกระสอบ ตั้งอยู่ริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา ๕) การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในบ้านถวาย หมู่บ้านหัตถกรรมไม้แกะสลัก
อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ ๖) การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ชุมชนวัดโพธิ์ กรุงเทพฯ โดยใช้กรอบของแมคคินซี
และ PEST Analysis เพื่อวิเคราะห์องค์กรของธุรกิจท่องเที่ยว ทั้งปัจจัยภายนอกและปัจจัยภายในโดยใช้การวิเคราะห์ SWOT
เสนอแนวทางการขับเคลื่อนนโยบายประเทศไทย ๔.๐ เพื่อนำไปสู่ประเทศไทยมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ในธุรกิจท่องเที่ยว
โดยใช้ TOWS Matrix Model ทำการศึกษาตั้งแต่เดือนเมษายน-สิงหาคม ๒๕๖๐

* Security Psychology Course Class 118

Institute of Security Psychology National Defence Studies Institute, Royal Thai Armed Forces Headquarters

E-mail: weerakaset@gmail.com

ผลการวิจัยได้แนวทางการขับเคลื่อนนโยบายประเทศไทย ๔.๐ ในธุรกิจท่องเที่ยวทั้ง ๖ กลุ่มมีการสังเคราะห์และสรุปเป็นข้อเสนอแนะในด้านต่าง ๆ ที่สำคัญ เช่น ด้านความมั่นคง โดยการควบคุมคุณภาพและการสร้างค่านิยมในการรับผิดชอบต่อสินค้าและบริการ การรักษาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การพัฒนาอย่างต่อเนื่องอย่างเป็นระบบและการสร้างความเชื่อมั่นของนักท่องเที่ยว ด้านความมั่งคั่ง โดยเพิ่มมูลค่าการแปรรูปผลผลิต การใช้เกษตรอินทรีย์ การนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาปรับใช้ การใช้สื่อประชาสัมพันธ์และการนำโซเชียลเน็ตเวิร์กเข้ามาเป็นช่องทางประชาสัมพันธ์และการขาย และด้านความยั่งยืนให้ยึดถือแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงทำให้วิถีชีวิตชุมชนมีสุข มีการใช้ทรัพยากรธรรมชาติร่วมกันอย่างคุ้มค่า มีการจัดการขยะ ขยายองค์ความรู้และทักษะด้านธุรกิจที่เกี่ยวข้องแก่ชุมชนและการนำเอาเทคโนโลยีด้านพลังงานทดแทนมาใช้ ดังนั้น เพื่อนำไปสู่ประเทศไทยมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน เพื่อให้องค์กร ชุมชน ที่ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ผู้สนใจ สามารถนำไปต่อยอดการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อมุ่งสู่ความเป็นเลิศ ตามนโยบายประเทศไทย ๔.๐ ได้

คำสำคัญ: ประเทศไทย ๔.๐, ธุรกิจท่องเที่ยว, มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน

Abstract

This research is a huge project consisting of 6 sub-research projects classified according to tourism areas which aim to propose the way to build stability prosperity and sustainability for driving Thailand's 4.0 policies in the tourism business. Also, this research is a qualitative method that collected data by in-depth interviewing with focus group using semi-structured interview

prepared for entrepreneurs. The content validity of the questionnaire was reviewed by 5 professional tourism businesses using an index of concordance (IOC). The focus group person could be classified into 6 areas where the researchers are interested to be used as the study areas. These areas are as follows: 1. Historical tourism study area at a Japanese village and Portuguese village in Ayutthaya province, 2. Agro-tourism studies area at Rayong and Chantaburi provinces. The general context of agro-tourism at Rayong and Chantaburi provinces, 3. Nature based & recreational tourism study area is at Nong-Pla-Lai community, Nong-Pla-Lai sub-district, Bang-La-Moong district, Chonburi province, 4. The eco-tourism study area is a community group in Bang Kachao, Samut Prakan province, 5. The cultural tourism area is at Baan Tawai community, Chiangmai province, and 6. Health tourism study area is at Thai Traditional Medical School, Wat Phra Chetuphon Vimolmangklararm Rajwaramahaviharn (Wat Pho), Bangkok. Organizational management theories including McKinsey 7-S Framework and PEST are applied in this research in order to analyze the external factors and internal factors. A perspective of tourism business organization is analyzed by SWOT analysis. This is to recommend the guidelines for the implementation of Thailand 4.0 policy, to possess the stability, prosperity and sustainability in the tourism business, where it can be synthesized by TOWS Matrix Model in order to manage the tourism. This research studied between April to August 2018.

This recommendation can further lead to the proposal of tourism business development in all 6 tourism areas. The Guideline for creating the stability tourism is that: the product should have the quality control which creating values for the responsibility of products and services, also that by-product from doing this activity should considering the effect to natural and environmental preservation, continuous systematic-development and creating the confidence of tourists. Guideline for creating prosperity is that: topping up the knowledge received from the business like by using neon light to stimulate the product growth, doing the organic farm, applying the agricultural field standard maintenance method, pushing forward Thailand agro-tourism to be worldwide known, encouraging more systematically online product business, bringing the renewable energy technology such as solar cell and wind power to be applied in agricultural field to reduce the cost and save the environment, encouraging the processed agricultural product, developing the local packaging form to make it more value added, and support for off-season product sales. Finally, guideline for creating sustainability is that: business should apply the sufficient economy theory which will be a happy living in that business community. Also using natural resources with a cost-effective of waste management and expand the knowledge and skills related to the community and use of renewable energy technologies. Final, According to Thailand 4.0

policy, this research proposes the three ways to transform Thailand which areas the stability, prosperity and sustainability contexts, the related persons are community organizations that operate tourism, government agencies involved, interested parties they can apply these three ways to the development of tourism to achieve excellence.

Keywords: Thailand's 4.0, Tourism Business, Stability Prosperity and Sustainability

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

นโยบายประเทศไทย ๔.๐ หรือ Thailand 4.0 เป็นโมเดลเศรษฐกิจที่จะนำพาประเทศไทยให้หลุดพ้นจากกับดักประเทศรายได้ปานกลาง กับดักความเหลื่อมล้ำและกับดักความไม่สมดุล พร้อม ๆ กับเปลี่ยนผ่านประเทศไทยไปสู่ประเทศในโลกรุ่นหนึ่งที่มีความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ในบริบทของโลกยุคที่สี่แห่งการปฏิวัติอุตสาหกรรม (The Fourth Industrial Revolution) อย่างเป็นทางการปฏิวัติอุตสาหกรรม (The Fourth Industrial Revolution) อย่างเป็นทางการปฏิวัติอุตสาหกรรม อีกทั้งยังสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ พ.ศ.๒๕๖๐-๒๕๖๔ ได้จัดทำขึ้นในช่วงเวลาของการปฏิรูปประเทศและสถานการณ์โลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและเชื่อมโยงกันใกล้ชิดกันมากขึ้น โดยได้นำหลักการ “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” มาเป็นปรัชญานำทางในการพัฒนาประเทศ ในการจัดทำแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ ครั้งนี้ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ได้จัดทำบนพื้นฐานของกรอบยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ.๒๕๖๐-๒๕๗๙) ซึ่งเป็นแผนหลักของการพัฒนาประเทศ และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) รวมทั้งการปรับโครงสร้างประเทศไทยไปสู่ประเทศไทย ๔.๐ ตลอดจนประเด็นการปฏิรูปประเทศ

มีนักวิจัยจากมหาวิทยาลัยพะเยา (กองบริหารงานวิจัยและประกันคุณภาพการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา, ๒๕๖๐: ๔) กล่าวว่า วัตถุประสงค์ชาติ ๒๐ ปีที่ได้วางไว้ เป็นการสร้างความเข้มแข็งจากภายใน ควบคู่ไปกับการเชื่อมโยงกับประชาคมโลกสอดคล้องกับแนวคิด “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” โดยขับเคลื่อนผ่านกลไก “ประชารัฐ” ปัจจุบันอาจเรียกได้ว่าประเทศไทยอยู่ในระยะ “เปลี่ยนผ่าน” กล่าวคือ การเคลื่อนจากโลกในศตวรรษที่ ๒๐ มาสู่โลกในศตวรรษที่ ๒๑ เป็นการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้าง ก่อให้เกิดชุดของโอกาสภัยคุกคาม เงื่อนไขและข้อจำกัดชุดใหม่ จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาชุดของขีดความสามารถชุดใหม่ที่แตกต่างไปจากเดิมอย่างสิ้นเชิง

ยุทธศักดิ์ สุภสร (๒๕๖๑) ผู้ว่าการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) เปิดเผยว่า การท่องเที่ยวจัดเป็นอุตสาหกรรมที่ตอบโจทย์ ๔.๐ ที่สุดในแง่การสร้างรายได้สูง แต่สามารถกระจายตัวได้ แต่ในมิติที่สำคัญกว่าคือ แม้จะช่วยเหลือความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ แต่ยังคงรักษาจุดเด่นของประเทศด้านชนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม อัตลักษณ์ความเป็นไทย ตลอดจนให้คุณค่ากับสิ่งแวดล้อมธรรมชาติไว้ได้ หากมีการเตรียมวางแผนเชิงโครงสร้างรับมือ “การเติบโต” ไว้ตั้งแต่วันนี้ ประเทศไทยมีทรัพยากรทางธรรมชาติและแหล่งท่องเที่ยวที่สมบูรณ์ มีความหลากหลายของวัฒนธรรม มีประวัติศาสตร์ที่ยาวนานจึงมีแหล่งท่องเที่ยวที่ทรงคุณค่า กอปรกับอุปนิสัยที่เป็นมิตรของคนไทยจึงส่งผลให้ธุรกิจท่องเที่ยวไทยเต็มไปด้วยการบริการที่อบอุ่นและประทับใจ อีกทั้งโครงสร้างพื้นฐานด้านการคมนาคมที่สะดวกสบาย จึงทำให้ประเทศไทยได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก ประเทศไทยยังคงมีศักยภาพและโอกาสทางการท่องเที่ยวอยู่มาก ซึ่งมีความได้เปรียบในเรื่องการเป็นจุดศูนย์กลางของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

มีความหลากหลายของศิลปวัฒนธรรม ชนบธรรมเนียมประเพณี อัญมณีไมตรีและความมีน้ำใจ เอื้อเพื่อพ่อแม่ของคนไทย ซึ่งเป็นจุดแข็งในการแข่งขันด้านแหล่งท่องเที่ยวสอดคล้องกับข้อมูลของ World Economic Forum (WEF) เผยแพร่รายงานเมื่อวันที่ ๔ เมษายน ๒๕๖๐ ซึ่งจัดอันดับโดยรวมให้ประเทศไทยอยู่อันดับ ๓๔ ของโลก จาก ๑๓๖ ประเทศ ขึ้นมาจากอันดับ ๓๕ เมื่อปี ๒๕๕๘ (World Economic Forum, 2561)

การท่องเที่ยวไทยได้จำแนกประเภทการท่องเที่ยวออกเป็น ๑๒ ด้าน ดังนี้ (ททท, ๒๕๕๗)

๑. แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Eco-Tourism)
 ๒. แหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวิทยาการ (Arts and Sciences Educational Attraction Standard)
 ๓. แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ (Historical Attraction)
 ๔. แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ (Natural Attraction)
 ๕. แหล่งท่องเที่ยวเพื่อนันทนาการ (Recreational Attraction)
 ๖. แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม (Cultural Attraction)
 ๗. แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อนธรรมชาติ
 ๘. แหล่งท่องเที่ยวประเภทชายหาด (Beach Attraction)
 ๙. แหล่งท่องเที่ยวประเภทน้ำตก
 ๑๐. แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติประเภทถ้ำ
 ๑๑. แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติประเภทเกาะ
 ๑๒. แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติประเภทแก่ง
- อย่างไรก็ตามจะพบว่าการท่องเที่ยวที่มีศักยภาพในการบริหารจัดการของประเทศสามารถจัดกลุ่มได้ ๖ ด้านที่ผู้วิจัยสนใจนำมาเป็นพื้นที่ศึกษา

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงทำการศึกษาแนวทางการขับเคลื่อนนโยบายประเทศไทย ๔.๐ ในธุรกิจท่องเที่ยวเพื่อประเทศไทย มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน จากธุรกิจท่องเที่ยวทั้ง ๖ ด้าน ประกอบด้วย ๑) การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ๒) การท่องเที่ยวเชิงเกษตร ๓) การท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติและนันทนาการ ๔) การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ๕) การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ๖) การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนต้นแบบการพัฒนา ตามนโยบายประเทศไทย ๔.๐ ในธุรกิจท่องเที่ยวทั้ง ๖ ด้าน ครอบคลุมทุกพื้นที่ของประเทศไทยอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

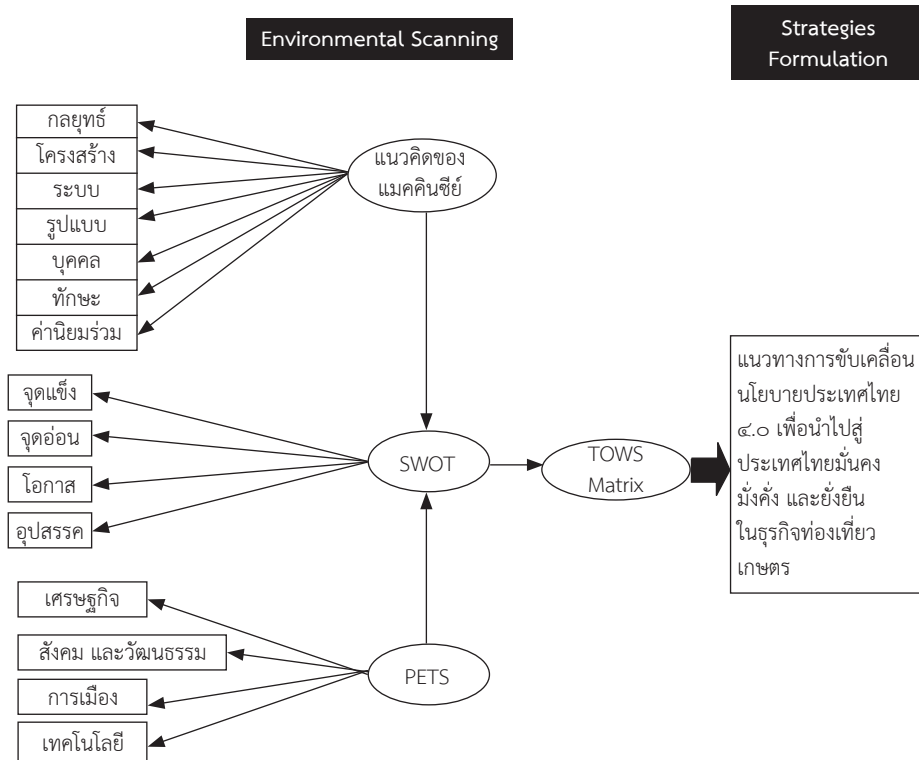
เพื่อเสนอแนวทางการขับเคลื่อนนโยบายประเทศไทย ๔.๐ เพื่อนำไปสู่ประเทศไทยมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ในธุรกิจท่องเที่ยว

กรอบแนวคิดและขอบเขตการวิจัย

การวิจัยเรื่อง แนวทางการสร้างความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน เพื่อขับเคลื่อนนโยบายประเทศไทย ๔.๐ ในกรณีศึกษาธุรกิจท่องเที่ยวทั้ง ๖ ด้าน ดังต่อไปนี้

๑. การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์
๒. การท่องเที่ยวเชิงเกษตร
๓. การท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติและนันทนาการ
๔. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
๕. การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม
๖. การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

คณะผู้วิจัยได้ทบทวนเอกสารและวรรณกรรมงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นข้อมูลในการกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย รูปแบบ วิธีการศึกษา ตลอดจนการสร้างเครื่องมือ ส่วนกรอบแนวคิดในการทำวิจัยแสดงดังรูปที่ ๑

ภาพ กรอบแนวคิดในการทำวิจัย

๑. ระเบียบวิธีวิจัย การวิจัยนี้เป็นการวิจัยคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกและ Focus Group

๒. เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสัมภาษณ์ที่ผ่านการตรวจเนื้อหา (IOC) จากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน ๕ ท่าน

๓. ประชากรคือ ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวในประเทศไทย ผู้ให้ข้อมูลหลักคือ ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวทั้ง ๖ ด้าน ประกอบด้วย ๑) การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๒) การท่องเที่ยวเชิงเกษตรจังหวัดระยองและจันทบุรี ๓) การท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติและนันทนาการ ในชุมชนหนองปลาไหล ตำบลหนองปลาไหล จังหวัดชลบุรี ๔) การท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่บางกะเจ้า อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ตั้งอยู่ริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา ๕) การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในบ้านถวาย หมู่บ้านหัตถกรรมไม้แกะสลัก อำเภोजอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ ๖) การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ชุมชนวัดโพธิ์ กรุงเทพฯ

๔. ขอบเขตด้านเนื้อหา

๔.๑ เพื่อศึกษาการดำเนินงานของธุรกิจท่องเที่ยวเชิงเกษตร ในการขับเคลื่อนนโยบายประเทศไทย ๔.๐ เพื่อนำไปสู่ประเทศไทยมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน โดยใช้กรอบของแมคคินซี และ PEST Analysis

๔.๒ เพื่อวิเคราะห์องค์กรของธุรกิจท่องเที่ยวทั้งปัจจัยภายนอกและปัจจัยภายในโดยใช้การวิเคราะห์ SWOT

๔.๓ เพื่อเสนอแนวทางการขับเคลื่อนนโยบายประเทศไทย ๔.๐ เพื่อนำไปสู่ประเทศไทยมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ในธุรกิจท่องเที่ยวโดยใช้ TOWS Matrix Model

๔.๔ ขอบเขตด้านระยะเวลาการศึกษา ทำการศึกษาตั้งแต่เดือนเมษายน-สิงหาคม ๒๕๖๐

ผลการวิจัย

ในแต่ละธุรกิจการท่องเที่ยวทั้งหมด ๖ รูปแบบ จะมีการวิเคราะห์สภาพทั่วไปของธุรกิจตามกรอบ 7S Mckinsey มีการวิเคราะห์สถานะแวดล้อม SWOT Analysis และ TOWS Matrix Model หลังจากนั้น นำผลที่ได้มาทำเป็นข้อเสนอแนะแนวทางในการทำให้เกิดความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ผลการวิจัยทั้ง ๖ กลุ่ม ได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ต่าง ๆ ได้ครบถ้วนตามที่เสนอ หากผู้อ่านสนใจสามารถดูเพิ่มเติมได้จากเอกสารวิจัย เรื่องแนวทางในการสร้างความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน เพื่อขับเคลื่อนนโยบายประเทศไทย ๔.๐ ในธุรกิจท่องเที่ยว ซึ่งจัดทำโดยนักศึกษาหลักสูตรจิตวิทยาความมั่นคง รุ่นที่ ๑๑๘ ของสถาบันจิตวิทยาความมั่นคง สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

๑. การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

๑.๑ ด้านความมั่นคง โดยมีการจัดตั้งคณะกรรมการบริหารพื้นที่ท่องเที่ยวโบราณสถานใน จ.พระนครศรีอยุธยา แบบบูรณาการระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ และจัดรูปแบบและเส้นทางการท่องเที่ยว เชื่อมต่อสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์หลายแห่ง ในจังหวัดพร้อมสร้างเรื่องราวในการดึงดูดนักท่องเที่ยว

๑.๒ ด้านความมั่งคั่ง โดยใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีที่ทันสมัยในการนำเสนอข้อมูลทางประวัติศาสตร์ ให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีชีวิตน่าสนใจ และดึงดูดใจนักท่องเที่ยว และการทำสื่อประชาสัมพันธ์ และการตลาด ด้วยระบบ IT การสื่อสารแบบเครือข่ายทางสังคม ให้สถานที่เป็นที่รู้จักทั่วไปของประชาชนทั้งในประเทศและนานาชาติ

๑.๓ ด้านความยั่งยืน โดยให้ความรู้ด้านโบราณสถานและประวัติศาสตร์แก่เยาวชนในพื้นที่ เพื่อปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกให้ช่วยกันรักษาโบราณสถานให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวอันทรงคุณค่าของจังหวัดตลอดไป และสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยการพัฒนาอาชีพในการผลิตผลิตภัณฑ์ชุมชนต่าง ๆ

๒. การท่องเที่ยวเชิงเกษตรจังหวัดระยองและจันทบุรี แนวทางการขับเคลื่อนการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

๒.๑ ด้านความมั่นคง โดยการควบคุมคุณภาพและการสร้างค่านิยมในการรับผิดชอบต่อสินค้าและบริการ การรักษารธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การพัฒนาอย่างต่อเนื่องอย่างเป็นระบบ และการสร้างความเชื่อมั่นของนักท่องเที่ยว

๒.๒ ด้านความมั่นคง โดยเพิ่มมูลค่าการแปรรูปผลผลิต การใช้เกษตรอินทรีย์ การนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาปรับใช้ การใช้สื่อประชาสัมพันธ์และการนำโซเชียลเน็ตเวิร์ก เข้ามาเป็นช่องทางประชาสัมพันธ์และการขาย

๒.๓ ด้านความยั่งยืน โดยใช้เกษตรอินทรีย์ ยึดถือแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงทำให้วิถีชีวิตชุมชนมีความสุข มีการใช้ทรัพยากรธรรมชาติร่วมกันอย่างคุ้มค่า มีการจัดการขยะ ขยายองค์ความรู้และทักษะด้านการเกษตรแก่ชุมชน และการนำเอาเทคโนโลยีด้านพลังงานทดแทนมาใช้ จะทำให้การท่องเที่ยวเชิงเกษตรเป็นเลิศได้

๓. การท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติและนันทนาการในชุมชนหนองปลาไหล ตำบลหนองปลาไหล จังหวัดชลบุรี

๓.๑ ด้านความมั่นคง สภาองค์กรชุมชนตำบลหนองปลาไหล ควรมีการเชื่อมโยงบูรณาการข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับภาคการท่องเที่ยวจากหน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชนเพื่อประโยชน์ในการใช้ข้อมูล เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ รวมถึงการส่งข้อมูลออนไลน์ในการประชาสัมพันธ์ให้นักท่องเที่ยวทราบช่วงเวลาของกิจกรรมการท่องเที่ยวต่าง ๆ และมีการบูรณาการการทำงานร่วมกัน

๓.๒ ด้านความมั่นคง ประกอบด้วย สภาองค์กรชุมชนตำบลหนองปลาไหล ต้องมีการบูรณาการการทำงานร่วมกับกรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย ดำเนินการส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้ผลิต ผู้ประกอบการ OTOP ได้ผลิตและพัฒนาผลิตภัณฑ์ของตนเองให้มีคุณภาพดี มีการบูรณาการการทำงานร่วมกับองค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) เข้ามาพัฒนาบุคลากรและการวางระบบการจัดการ มีการบูรณาการการทำงานร่วมกับสมาคมนักธุรกิจและการท่องเที่ยว เมืองพัทยา สมาคมโรงแรมไทยภาคตะวันออก โดยเฉพาะผู้ประกอบการโรงแรมในเมืองพัทยาในการประชาสัมพันธ์ทางเลือกใหม่ในพัทยา ต้องมีการจัดทำแผนที่การท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติและนันทนาการในชุมชนหนองปลาไหล (Tourist Map) และระบบบอกเส้นทางระบบนำทาง GPS แผนที่และการนำทางออนไลน์

๓.๓ ด้านความยั่งยืน ประกอบด้วย การใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียง โดยสร้างองค์ความรู้ให้คนรุ่นใหม่ผ่านสังคมออนไลน์ที่สามารถแลกเปลี่ยนข้อมูลความรู้ในสิ่งที่สนใจร่วมกันได้ ชุมชนต้องยังคงอัตลักษณ์ที่ดีที่เป็นอยู่ไว้เช่นเดิมและมีการพัฒนาสานต่ออย่างต่อเนื่อง มีการบูรณาการการทำงานร่วมกับเทศบาลตำบลหนองปลาไหล เพื่อแก้ไขปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรม

๔. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในพื้นที่บางกะเจ้า จังหวัดสมุทรปราการ ตำบลบางกระสอบ ตั้งอยู่ริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา

๔.๑ ด้านความมั่นคง โดยรักษารธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้มีความอุดมสมบูรณ์ สร้างค่านิยมให้มีการรักพื้นที่ชุมชน ปลูกจิตสำนึกรักบ้านเกิดแก่เยาวชน ส่งเสริมกิจกรรมสำหรับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมให้เป็นระบบ มีแบบแผน ชัดเจน สร้างความเชื่อมั่นของนักท่องเที่ยว

๔.๒ ด้านความมั่นคง จัดตั้งศูนย์จำหน่ายสินค้า และผลิตภัณฑ์จากเกษตรกรและกลุ่มอาชีพพื้นที่ ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ควบคู่กับการพัฒนาพื้นที่ภายใต้การรักษาระบบนิเวศ จัดตั้งโครงการที่เน้นการให้ความรู้ในด้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างแท้จริง ส่งเสริมการปลูกผักและพืชผลปลอดสารเคมี เพื่อสร้างทางเลือกให้แก่ชุมชนปลูกพืชที่เหมาะสมกับสภาพดินเค็ม เพื่อแก้ไขปัญหาการปล่อยว่างในพื้นที่ดังกล่าว การใช้สื่อประชาสัมพันธ์เพื่อเผยแพร่ข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยว การนำโซเชียลเน็ตเวิร์กเข้ามาเป็นช่องทางในการประชาสัมพันธ์และการขาย

๔.๓ ด้านความยั่งยืน โดยการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างชุมชน และหน่วยงานต่าง ๆ ในการสืบทอดความยั่งยืนของทรัพยากรท่องเที่ยวของชุมชนเพื่อคนรุ่นหลัง น้อมนำแนวทางพระราชดำริมาใช้ในการดำเนินการโดยเกษตรกร มาปรับใช้เพื่อหามาตรการสำหรับการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่ การจัดการขยะและของเสียอย่างเป็นระบบขยายองค์ความรู้และทักษะด้านการเกษตรการทำธุรกิจให้แก่ชุมชน การสนับสนุนเชิงอนุรักษ์จากองค์กรระหว่างประเทศ การฟื้นฟูพื้นที่ป่าโกงกางและระบบนิเวศที่เกี่ยวข้อง

๕. การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในบ้านถวาย หมู่บ้านหัตถกรรมไม้แกะสลัก อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่

๕.๑ ด้านความมั่นคง ชุมชนบ้านถวายให้ความสำคัญและตระหนักถึงภารกิจที่ต้องร่วมกันอนุรักษ์การแกะสลักไว้ให้สืบทอดต่อกุหลาน โดยส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่องและหลากหลาย โดยยังคงความเป็นเอกลักษณ์ ประณีต สวยงามตามแบบฉบับของล้านนา โดยรวบรวมข้อมูลองค์ความรู้ ประสบการณ์ ทักษะ ฝีมือจากช่างแกะสลัก รวมเป็นศูนย์กลางความรู้ด้านการแกะสลักไม้ มีการจัดหาความรู้จากแหล่งต่าง ๆ ภายนอกเพื่อให้คนในชุมชนได้ศึกษา และพัฒนาทักษะ

การทำงาน มีการจัดกิจกรรมเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ด้านหัตถกรรม จัดสภาพชุมชนให้มีสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และมีการถ่ายทอดความรู้การแกะสลักไม้ให้กับผู้สนใจ

๕.๒ ด้านความมั่นคง ตัวอย่างบ้านถวายคือ มีการจัดเก็บและถ่ายทอดองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับการแกะสลักไม้ มีความรู้ที่ได้รับการถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษ และความรู้ที่อยู่ในตัวได้รับการฝึกฝน และปฏิบัติด้วยตนเองเป็นความรู้ที่ได้รับการสนับสนุนและส่งเสริมจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง มีความรู้ที่มีการพัฒนามาเป็นความรู้เฉพาะ มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวของช่างที่มีความโดดเด่นด้านการแกะสลัก และได้รับความรู้จากการสังเกต และการปฏิบัติจริง นำเอาเทคโนโลยีด้านอินเทอร์เน็ตมาเก็บรวบรวมและเผยแพร่องค์ความรู้ตลอดจนขายสินค้า

๕.๓ ความยั่งยืน มีกระบวนการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านการกำหนดความรู้ มีความต้องการใช้ทรัพยากรในชุมชนให้เกิดประโยชน์มาก มีความต้องการสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีมาตั้งแต่บรรพบุรุษ ด้านการแสวงหาและยึดกุมความรู้ มีการนำความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นดั้งเดิมมาพัฒนาปรับปรุงมาก มีการสอบถามผู้รู้หรือผู้เชี่ยวชาญทั้งจากภายในชุมชนและนอกชุมชน และมีการศึกษาเพิ่มเติมจากเอกสารและสื่อต่าง ๆ ด้านการแลกเปลี่ยนความรู้ มีการแลกเปลี่ยนความรู้อย่างไม่เป็นทางการ มีการจัดประชุมกลุ่มย่อยภายในกลุ่ม เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน ด้านการจัดเก็บความรู้ มีการเก็บความรู้ไว้ในตัวบุคคลมาก มีการบันทึกเป็นภาพถ่าย หรือเก็บข้อมูลไว้ในคอมพิวเตอร์ มีการเก็บเป็นตัวอย่างชิ้นงาน หรือแบบงาน และมีการจดบันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษรด้วยลายมือ หรือการบันทึกโดยการวาดภาพ ด้านการถ่ายทอดความรู้ มีการฝึกฝนและหัดสอนแบบผู้ใหญ่ จากพ่อสู่ลูก ผ่านวิธีการบอกเล่ามาก

มีการสาธิตกระบวนการผลิต ไม้แกะสลัก อย่างละเอียด มีการสังเกตจากผู้รู้หรือผู้เชี่ยวชาญด้านการแกะสลักไม้ และมีข้อชี้แนะ เสนอแนะ และมีการฝึกหัดสอนลูกหลาน ในชุมชนผ่านงานฝีมือหัตถกรรม การจัดการความรู้ในชุมชน มีการดึงความรู้จากตัวบุคคล ออกมาใช้ให้เกิดประโยชน์ ด้านวัฒนธรรมองค์กร มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และไว้วางใจกัน และมีอิสระในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ด้านภาวะผู้นำ ผู้นำชุมชนมีวิสัยทัศน์กว้างไกล และชัดเจน ผู้นำชุมชนสามารถวิเคราะห์ปัญหา แนวโน้มทิศทางในอนาคตของการดำเนินงานได้อย่างถูกต้องและชัดเจน ผู้นำชุมชนปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีสำหรับสมาชิก ในชุมชน ผู้นำชุมชนสามารถสร้างจิตสำนึกที่ดี และการคิดบวกแก่สมาชิกในชุมชนเสมอ ผู้นำชุมชนกระตุ้นให้สมาชิกในชุมชนมีความกระตือรือร้นในการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอ ผู้นำชุมชนให้อิสระแก่สมาชิกในชุมชนทุกคน ในการแสดงความคิดเห็นและเหตุผล ผู้นำชุมชนให้การดูแลเอาใจใส่สมาชิกในชุมชนเป็นรายบุคคลอย่างทั่วถึง ผู้นำชุมชนมอบหมายหน้าที่และความรับผิดชอบ โดยคำนึงถึงความรู้ ความสามารถและความถนัดของสมาชิกในชุมชน เป็นสำคัญ ด้านโครงสร้างพื้นฐาน มีระบบไฟฟ้าและระบบประปาภายในชุมชนเพียงพอ มีอาคารสถานที่ที่ทำการ กลุ่มสมาชิกอย่างเป็นทางการ มีการคมนาคมที่สามารถเข้าถึงได้อย่างสะดวก

๖. การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ชุมชนวัดโพธิ์ กรุงเทพฯ

๖.๑ ด้านความมั่นคงโดยการร่วมมือกับสถาบัน การศึกษาด้านการแพทย์ในการทำวิจัย เพื่อให้เห็นคุณค่า การแพทย์แผนไทยและมีการนำไปต่อยอด นอกจากนี้ มีการใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศในงานสำนักงาน เช่น งานบัญชี การเงิน การตลาด เป็นต้น

๖.๒ ด้านความมั่นคง โดยการสร้างหลักสูตร การสอนให้เป็นที่ยอมรับและได้รับความนิยมทั้งในประเทศ

และต่างประเทศ ทำให้ผู้มาเรียนเพิ่มขึ้นทุกปี อีกทั้งการดูแล รักษาธุรกิจโดยคำนึงถึงผลตอบแทนของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ต้องอยู่ได้ และยังมีธุรกิจที่ครอบคลุม ซึ่งประกอบด้วย โรงเรียนสอนการนวดและการแพทย์แผนโบราณ การบริการ นวดแผนไทย และโรงงานยาแผนโบราณ นอกจากนี้ ได้มีการ นำระบบ QR code ใช้ในการชำระเงิน การจองใช้บริการ หรือติดต่อสมัครเรียนทาง Internet

๖.๓ ด้านความยั่งยืน โดยการเผยแพร่ความรู้ ให้เห็นคุณค่าของแพทย์แผนไทย การนวดแผนไทย ในช่องทางต่าง ๆ มุ่งสาธารณประโยชน์ รักษาภูมิปัญญา ของชาติ รวมถึงการจัดทำสื่อเผยแพร่เป็น Mobile Application, มี Web Site นอกจากนี้ การนำผลการวิจัย หรือการศึกษา ร่วมกับสถาบันการศึกษามอบรมถ่ายทอด พัฒนาความรู้ และเทคนิคใหม่ ๆ และการพัฒนาทักษะด้านภาษาต่าง ๆ ให้กับบุคลากร รวมถึงการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียงใช้ในการดำเนินธุรกิจ

สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะผลการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นชุดโครงการใหญ่ประกอบไปด้วย โครงการวิจัยย่อย ๖ กลุ่มย่อย ตามประเภทการท่องเที่ยว ดังกล่าวมาแล้วในข้างต้น งานวิจัยนี้เป็นของผลงานวิจัย ของนักศึกษาจิตวิทยาความมั่นคง รุ่นที่ ๑๑๘ เนื้อหาสาระ ในแต่ละกลุ่มวิจัยได้มีการศึกษาอธิบายถึงลักษณะของ พื้นที่ศึกษา ตลอดจนวิธีการศึกษา ผลการวิเคราะห์ สังเคราะห์ตามกระบวนการวิจัยอย่างละเอียดสามารถ ศึกษาเพิ่มเติมจากรายงานวิจัยกลุ่มย่อยทั้ง ๖ เล่ม ในการสรุป การวิจัยจึงได้สรุปเป็นข้อเสนอแนวทางการสร้างความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน เพื่อขับเคลื่อนนโยบายประเทศไทย ๔.๐ ในธุรกิจท่องเที่ยวทั้ง ๖ ธุรกิจการท่องเที่ยว กล่าวคือ แนวทางในการสร้างความมั่นคง โดยการควบคุมคุณภาพ และการสร้างค่านิยมในการรับผิดชอบต่อสินค้าและบริการ

การรักษาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การพัฒนาอย่างต่อเนื่อง อย่างเป็นระบบและการสร้างความเชื่อมั่นของนักท่องเที่ยว ด้านความมั่งคั่ง โดยเพิ่มมูลค่า การแปรรูปผลผลิต การใช้เกษตรอินทรีย์ การนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาปรับใช้ การใช้สื่อประชาสัมพันธ์และการนำโซเชียลเน็ตเวิร์กเข้ามา เป็นช่องทางประชาสัมพันธ์และการขาย และด้านความยั่งยืน ให้ยึดถือแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงทำให้วิถีชีวิตชุมชนมีสุข มีการใช้ทรัพยากรธรรมชาติร่วมกันอย่างคุ้มค่า มีการจัดการขยะ ขยายองค์ความรู้และทักษะด้านธุรกิจที่เกี่ยวข้องแก่ ชุมชนและการนำเอาเทคโนโลยีด้านพลังงานทดแทนมาใช้

งานวิจัยทั้ง ๖ กลุ่มย่อยได้ทำการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และมีการนำเสนอแนวทางการสร้างความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน เพื่อขับเคลื่อนนโยบายประเทศไทย ๔.๐ ในธุรกิจท่องเที่ยวทั้ง ๖ ด้าน ซึ่งแต่ละด้านจะมีเอกลักษณ์และแนวทางในการขับเคลื่อนแตกต่างกัน ดังนั้นหน่วยงานที่เป็นเจ้าของหรือผู้บริหารแหล่งท่องเที่ยว การอภิปรายผล จะขอยกตัวอย่างการอภิปรายผลสำหรับธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในจังหวัดระยองและจันทบุรีเป็น ๒ กรณีคือ

- การวิเคราะห์เชิงพื้นที่

จากผลการศึกษาที่พบว่า การท่องเที่ยวเชิงเกษตรในพื้นที่ที่มีหลายรูปแบบ อาทิ การชมสวนผลไม้ กิจกรรมการมีส่วนร่วมแบบการเพาะปลูกและการเลี้ยงสัตว์ และศูนย์การศึกษาเรียนรู้ทางการเกษตร เป็นต้น การแบ่งเกณฑ์ของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร พบว่าสามารถแบ่งได้ตามขนาดพื้นที่ ลักษณะเจ้าของกิจการ ลักษณะกิจกรรมการเกษตร ซึ่งเกษตรกรสามารถเลือกรูปแบบตามความเหมาะสม และความเป็นไปได้ตามขนาดพื้นที่ และเงินทุน แหล่งที่ตั้ง การตลาด ผลผลิตทางการเกษตรที่มี อีกทั้งพบว่า สภาพดิน และภูมิอากาศมีความเหมาะสมต่อการเกษตรทำให้ผลผลิตมีคุณภาพดี ผลไม้มีรสชาติดี

- การวิเคราะห์เชิงรูปแบบ

จากการศึกษาพบว่า การท่องเที่ยวเชิงเกษตร มีทั้งการจัดการแหล่งท่องเที่ยวในรูปแบบครอบครัวและรูปแบบวิสาหกิจชุมชนโดยมีสมาชิกในครอบครัวและสมาชิกในชุมชนเป็นบุคลากรของหน่วยธุรกิจ มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของสมาชิก การพัฒนาคุณภาพของสินค้าและการบริการ รวมถึงการสร้างความพึงพอใจของผู้รับบริการ สอดคล้องกับหลักการพื้นฐานของการท่องเที่ยวเชิงเกษตร (Katherine L. Adam, 2004) และ (Pandurang Taware, 2000) ได้แบ่งหลักพื้นฐานของการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ออกเป็น ๓ ประการ ดังนี้

๑. มีบางสิ่งให้นักท่องเที่ยวชม เช่น สัตว์เลี้ยง นก แปลงเพาะปลูกพืชผักสวนครัว อุปกรณ์ การเกษตรสมัยก่อน โรงนา แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ ซึ่งเป็นสิ่งเล็กน้อยที่นำเสนอให้นักท่องเที่ยว นอกจากนี้ ก็มีวัฒนธรรมประเพณี การแต่งกาย การละเล่นพื้นเมืองซึ่งสามารถนำมาแสดงแก่นักท่องเที่ยว เพื่อเพิ่มความสนใจแก่นักท่องเที่ยวในการมาเยี่ยมชมได้

๒. มีบางอย่างให้นักท่องเที่ยวทำในการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงเกษตร เช่น การเก็บผลไม้ตามฤดูกาล การตอนกิ่งพันธุ์ไม้ ไข่ม้า ไข่วัว ไข่ควาย การประกอบอาหาร และการเล่นเกม เพื่อแลกกับผลผลิตทางการเกษตร หรือพันธุ์ไม้ต่าง ๆ และกิจกรรมพิเศษต่าง ๆ เพื่อเพิ่มความสนุกสนานของนักท่องเที่ยว

๓. มีบางสิ่งให้นักท่องเที่ยวซื้อสินค้าที่นำมาจำหน่าย ผู้ประกอบการสามารถนำผลผลิตทางการเกษตรมาแปรรูปเพื่อจำหน่ายแก่นักท่องเที่ยวโดยตรง เช่น น้ำดื่มสมุนไพรต่าง ๆ หรือน้ำดื่มเย็น ๆ และรวมถึงการจำหน่ายอาหารและขนม ผลิตภัณฑ์พื้นบ้าน สินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) สินค้าที่ระลึก เพื่อให้นักท่องเที่ยวจดจำประสบการณ์การท่องเที่ยวตลอดไป

เมื่อนำผลการศึกษามาพิจารณาตามกรอบแนวทางการกำหนดกลไกเพื่อมุ่งไปสู่ยุค ๔.๐ ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) ในเรื่อง ๑) การบริหารจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยการมุ่งสู่การเปลี่ยนผ่านกระบวนการผ่านทัศนคติใหม่ คือ เปลี่ยนการมองการท่องเที่ยวเป็นสินค้า (Product) เป็นการให้คุณค่าแหล่งท่องเที่ยว (Place) การเปลี่ยนจากการสร้างสัญลักษณ์ (Brand) สู่การสร้างอัตลักษณ์ (Identity) การเปลี่ยนจากการกำหนดเป้าหมายทางเศรษฐกิจเดิมที่มุ่งแต่กำไร (Profit) เป็นการนำสิ่งที่ดีกลับคืนสู่สังคมและสิ่งแวดล้อม (Purpose) การเปลี่ยนจากการให้ความสำคัญเฉพาะราคา (Price) ไปสู่การประเมินด้วย คุณค่า (Value) การเปลี่ยนจากเป้าหมายเชิงปริมาณนักท่องเที่ยว (Volume) ไปสู่การสร้างผลประโยชน์องค์รวม (Net Benefit) ซึ่งผลการศึกษาพบว่า จังหวัดระยองและจังหวัดจันทบุรี มีวิถีเกษตรกรรมที่เป็นอัตลักษณ์และมีการดำเนินกิจการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม อันถือเป็นคุณค่าที่มีอยู่ในตนเองและสามารถพัฒนาไปถึงแนวทางของรัฐดังกล่าวได้ หรือในเรื่อง ๒) การสร้างปัจจัยแวดล้อมและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่เอื้อต่อการท่องเที่ยว ที่จะเน้น “ความคิดสร้างสรรค์และเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม” โดยการส่งเสริมกิจกรรมที่มีความสอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่และกระแสด้านความต้องการตลาดโลก เช่น เชิงสุขภาพ, เชิงนิเวศ, เชิงศึกษาเรียนรู้ รวมถึงการสร้างเครือข่ายธุรกิจรายภูมิภาค ให้มีเมืองและชุมชนศูนย์กลางในภูมิภาคที่สำคัญ เพื่อเป็นจุดรับและกระจายให้ถึงระดับท้องถิ่น เพื่อร่วมรับประโยชน์จากการเปิดเสรีทางการค้า รองรับความต้องการของนักท่องเที่ยวพร้อมๆ กับการเปิดโอกาสในการพัฒนาพื้นที่เมืองชายแดนเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษด้านท่องเที่ยวด้วย ซึ่งผลการศึกษาพบว่า จังหวัดระยองและจังหวัดจันทบุรี มีการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรมเป็นเชิงศึกษาเรียนรู้โดยมีการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชนเพื่อการเรียนรู้วิถีเกษตรอินทรีย์

ตัวอย่างข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อให้หน่วยงานนำไปปฏิบัติ

๑. กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กำหนดนโยบายและทิศทาง เพื่อส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนา อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในประเทศไทยอย่างเป็นระบบ
๒. การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย โฆษณาประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวให้เป็นที่รู้จักแก่นักท่องเที่ยวทั้งในประเทศและต่างประเทศ
๓. กรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช และสมาคมไทยท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และผจญภัย วางแนวทางให้ชุมชนแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศและเชิงธรรมชาติและนันทนาการ สามารถจัดสรรพื้นที่และคัดกรองนักท่องเที่ยวอย่างเหมาะสม
๔. กรมการท่องเที่ยว พัฒนามาตรฐานการบริการด้านการท่องเที่ยวและแหล่งท่องเที่ยว รวมทั้งการสนับสนุนการประกอบธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ให้อยู่ในระดับมาตรฐาน เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ตัวอย่างข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไปของธุรกิจท่องเที่ยว ๖ ด้าน ดังต่อไปนี้

๑. การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์
 - ควรทำการศึกษาในรูปแบบของการตลาดการท่องเที่ยวหมู่บ้านโปรตุเกสและหมู่บ้านญี่ปุ่นเพื่อเพิ่มปริมาณนักท่องเที่ยวให้มาท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาและทั้งสองหมู่บ้านมากยิ่งขึ้น
๒. การท่องเที่ยวเชิงเกษตร
 - ควรศึกษาความต้องการของนักท่องเที่ยวเชิงเกษตรสวนผลไม้ นอกช่วงการท่องเที่ยวสวนผลไม้ซึ่งจัดเพียงปีละ ๔ เดือน เพื่อให้ทราบความต้องการของการท่องเที่ยวเชิงเกษตร และความเป็นไปได้ที่จะหาผลไม้ อื่น ๆ ทดแทนนอกฤดูกาล

๓. การท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติและนันทนาการ

- ควรมีการศึกษาในเชิงปริมาณเพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นจริงในประเด็นสำคัญ เพื่อวิเคราะห์และเสนอแนะแนวทางการพัฒนาธุรกิจท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติและนันทนาการที่สอดคล้องกับความจำเป็นและต้องการอย่างแท้จริง

๔. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

- เนื่องจากระยะเวลาทำการวิจัยจำกัดจึงส่งผลให้ไม่สามารถทำการสัมภาษณ์จำนวนกลุ่มเกษตรกรและผู้นำวิสาหกิจชุมชนที่ประกอบธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทางธุรกิจได้มาก หากผู้วิจัยสามารถลงพื้นที่วิจัยในชุมชนในระยะเวลาที่ทำการวิจัยเพิ่มขึ้นจะทำให้ข้อมูลมีความลึกยิ่งขึ้น

๕. การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

- ควรมีการศึกษาความต้องการจำเป็น รูปแบบการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการอนุรักษ์ศิลปะการแกะสลักในชุมชนบ้านถวาย จังหวัดเชียงใหม่ในประเด็นอื่น ๆ

๖. การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

- ควรทำการวิจัยผู้ประกอบการในลักษณะทำนองเดียวกันทั้งในและต่างประเทศ เพื่อวิเคราะห์ข้อดีข้อเสียความแตกต่างที่อาจเกิดขึ้นได้จากการวิจัยในครั้งนี้ เพื่อนำไปปรับใช้ยกระดับขีดความสามารถในการแข่งความสามารถกับนานาชาติของประเทศ

เอกสารอ้างอิง

กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (๒๕๕๓). *แผนยุทธศาสตร์และกลยุทธ์พัฒนาการท่องเที่ยว กรมการท่องเที่ยว ปี พ.ศ.๒๕๕๓-๒๕๖๐*.

กองบริหารงานวิจัยและประกันคุณภาพการศึกษา สถาบันส่งเสริมการจัดการความรู้เพื่อสังคม, มหาวิทยาลัยพะเยา. (๒๕๖๐). *Thailand 4.0 โมเดลขับเคลื่อนประเทศไทยสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน*./(พิมพ์เขียว).

ยุทธศักดิ์ สุภสร. (๒๕๖๑). *กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. กระทรวงการท่องเที่ยวฯ เร่งเครื่องนโยบาย ๔.๐ จับมือ ๙ พันมิตร เชื่อมโยงข้อมูลด้านท่องเที่ยวเพื่อความเป็นเลิศ*. สืบค้นเมื่อ ๒๙ เมษายน ๒๕๖๑, จาก <https://www.mots.go.th/>.

สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี. (๒๕๖๐). *กรอบยุทธศาสตร์ชาติในระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ.๒๕๖๐-๒๕๗๙)*. สืบค้นเมื่อ ๒๙ เมษายน ๒๕๖๑, จาก <https://www.egov.go.th/>.

Robert H. Waterman, Thomas J. Peters, Julien R. Phillips. (1980). *The games players: by John Brooks*. New York: Times Books.

The Travel & Tourism Competitiveness Report 2015. *World Economic Forum (WEF)*, from: <https://www.weforum.org/>.